Autorių teisės bibliotekoms

Į bibliotekų pateiktus klausimus atsakymus pateikė LEU bibliotekos direktorė Emilija Banionytė (EB->) ir MRU profesorius Ramūnas Birštonas (RB->). Kai kuriais atvejais nuomonės išsiskiria, tuomet reikia vadovautis teisininko prof. Ramūno Birštono nuomone.

Klausimai sugrupuoti pagal temas ir nuasmeninti.

eLABa

Klausimas	Atsakymas
1. Jei įraše yra įkeliamas straipsnio pdf dokumentas ir jis prieinamas tik universiteto intranete arba visai neprieinamas, ar būtina tokiais atvejais pasirašyti licencinę sutartį su autoriumi?	EB-> Jeigu straipsnio PDF yra prieinamas kam nors (pvz., tik universiteto intranete), būtina pasirašyti licencinę sutartį. Jeigu jis išvis niekam neprienamas, kam tuomet jį kelti? Matyt dėl to, kad tikimasi kada nors jį padaryti prieinamu. Tokiu atveju būtina licencinė sutartis. Net jei autorius nesutinka kada nors kūrinį padaryti prieinamu ir nusprendiama jį įkelti į eLABa, reikalinga licencinė sutartis, kurioje aiškia apibrėžiama ką galima ir ko negalima daryti su kūriniu. RB-> Nesutinku, nereikia sutarties, jei tenkinamos ATGTĮ 22 str. 3 p. sąlygos. Žinoma, galutinis atsakymas priklauso nuo faktinių aplinkybių nustatymo.
2. Jei įkeliamas pdf dokumentas yra iš KTU leidinio, ar būtina licencinė sutartis su autoriumi?	EB-> Jeigu KTU leidinys, iš kurio įkeliamas kūrinys, turi licenciją, leidžiančią tą daryti (pvz., CC licenciją ar rektoriaus įsakymą, skelbiantį, kad visi tame leidinyje paskelbti kūriniai privalo būti atvirosios prieigos ir pan.), tuomet dar viena licencija nereikalinga. Tačiau jei KTU leidinys neturi tokių licencijų ir aiškaus autoriaus sutikimo skelbti jo kūrinį ne tik KTU konkrečiame leidinyje, bet ir institucinėje talpykloje, tuomet licencija reikalinga.
3. Jei publikacija yra atviros prieigos ir įkeliamas pdf dokumentas, ar būtina licencinė sutartis su autoriumi?	EB-> Jeigu aiškiai žinoma, kad publikacija yra atvirosios prieigos, licencija nereikalinga. Tik pravartu būtų nurodyti šaltinį, paaiškinantį, kad publikacija yra atvirosios prieigos.
4. Registruojant ir talpinant publikacijas į eLABa, kyla klausimai dėl licencinių sutarčių sudarymo ir teisių viešai skelbti publikacijas. Patys autoriai dažnai nežino sutarties su leidėju sąlygų. Leidėjų nuostatas publikacijų talpinimo klausimais galime rasti Sherpo Romeo	EB-> Deja, autoriaus pasirašyta sutartis turi viršenybę ne tik prieš kokias nors institucijos politikas ar tvarkas, bet ir prieš įstatymą. Bibliotekos visame pasaulyje kovoja dėl įstatymo viršenybės, bet kol kas be rezultatų.

svetainėje, bet joje pateikiamos tik žinomų leidėjų nuostatos. Klausimai: • Jei pagal institucijos intelektinės nuosavybės valdymo politiką ar pagal kitas sudarytas sutartis, eLABa tvarkytojas yra kūrinio autorių teisių subjektu ir institucija leidžia viešai talpinti kūrinius, bet autorius pasirašęs sutartį su leidėju, kurioje nurodoma, kad leidėjas neleidžia viešai talpinti kūrinio – kuri iš šių sutarčių yra viršesnė? Tais atvejais kai yra Lietuvos, užsienio leidėjai. • Ar teisiškai Lietuvoje galioja kūrybinių bendrijų (Creative Commons ; https://creativecommons.org/licenses/by/2.0/) sutartys? Ar galime jas naudoti sudarant sutartis su autoriais, kurie kelia savo publikacijas ar duomenis į talpyklas?	Belieka auklėti ir mokyti autorius, kad jie nepasirašinėtų sutarčių, prieštaraujančių įstatymams ar institucijos, kurioje jie dirba, tvarkoms. Šiuo metu jau yra naujesnė CC sutartis: https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.lt Visos CC sutartys yra susitarimas tarp autoriaus ir vartotojų, t.y. autoriaus valios išreiškimas, todėl jos gali būti naudojamos keliant publikacijas į eLABa. Ar jos galioja teisiškai – negaliu atsakyti, manau, kad tai nuspręstų teismas, jei kiltų toks ginčas. RB-> Pritariu, praktikos kol kas neturime ir galutinio atsakymo nėra.
5. Kada galima naudoti Leidybos sutartį „pakeičiantį ir papildantį“ priedą dėl publikacijos talpinimo nacionalinėje talpykloje? Tuomet kai autorius pateikia rankraštį leidėjui ar publikacijai išėjus spaudoje? 1-4 priedai https://goo.gl/MCYH98	EB-> Manau, kad tuomet, kai autorius pateikia rankraštį leidėjui, nes šie priedai iš esmės gali pakeisti leidybos sutartį, kurią leidėjas pasiūlo autoriui. Tokio priedo pasirašymas gali reikšti, kad leidėjas nesutiks su juo ir atsisakys leisti autoriaus pateiktą leidybai kūrinį. RB-> Iš aprašymo nelabai aišku, kas yra priedo šalys. Jei tai tos pačios šalys, kaip ir pradinėje Leidybos sutartyje, tuomet sutartį pakeisti ar papildyti jos šalys gali bet kada. Jei šalys ne tos pačios, tada kiti asmenys negali „pakeisti ar papildyti“ sutarties.
6. Ar El. dokumentų įkėlimo į eLABa patvirtintoje tvarkoje skelbiamas priedas gali būti naudojamas atskirai be Leidybos sutarties?	EB-> Tai priklauso nuo to, koks tai priedas, nes jų iš viso yra 6. Jeigu tai 5 priedas – gali. Jeigu tai 1-4 priedas, kuris buvo pasirašytas KARTU su leidėjo pasiūlyta sutartimi, manau, kad turi būti pateikti abu dokumentai.
7. Kaip teisiškai traktuojamas ir korektiškai įvykdomas šiame priede skelbiamas veiksmas?:	RB-> Gal aš ne iki galo suprantu situaciją. Bet jei čia tokia situacija, kad autorius su leidėju pasirašo sutartį, o po to teikiamas priedas leidėjui pasirašyti, o pastarasis nepasirašo, tuomet niekaip negalima sakyti, kad leidėjas sutiko su Priedu. Žodžiu, manau, kad suformuluota nekorektiškai ir gali kilti problemų.

3. Šio Priedo pripažinimas iš Leidėjo pusės. Autorius pageidauja, kad Leidėjas pademonstruotų šio Priedo pripažinimą grąžindamas Autoriui pasirašytą egzemplioriu. Tačiau tuo atveju, jei Leidėjas paskelbia čia nurodytą Publikaciją žurnale arba bet kokiu kitokiu būdu nepasirašęs šio Priedo egzemplioriaus, laikytina kad Leidėjas sutiko su šio Priedo sąlygomis.	
8. Ar visas atviroje prieigoje skelbiamas publikacijas, kuriems nenurodyta vieša licencija, galima talpinti (pertalpinti) nacionalinėje ar institucinėje talpyklose?	EB-> Manau, kad ne. Jei kūrinys kur nors paskelbtas viešai (pvz., *Academia.edu. ResearchGate*, autoriaus tinklaraštyje ar kt.), tai dar nereiškia, kad jis yra atvirojoje prieigoje. Bet kokį kūrinį talpinant nacionalinėje ir/ar institucinėje talpykloje turi būti prisegta sutartis su autoriumi ką ir kokiomis sąlygomis su šiuo kūriniu galima daryti.
9. Ar visi Creative Commons licenzijų variantai leidžia talpinti dokumentą nacionalinėje ir institucinėje talpyklose?	EB-> Taip, bet būtina nurodyti konkretų autoriaus taikomą licencijos variantą, kad visi žinotų
10. Ar galima talpinti publikaciją nacionalinėje ir institucinėje talpyklose, jei autorius teigia nežinantis leidėjo nuomonės dėl talpinimo, ji nėra viešai skelbiama ir jokių sutarčių nepasirašinėjo?	EB-> LEU tokiais atvejais prašo autoriaus atnešti leidėjo sutikimą patalpinti autoriaus kūrinį eLABa talpykloje. Būna atvejų, kad tik tuomet paaiškėja, kad visgi leidybos sutartis buvo pasirašyta. Įdomiau būna tuomet, kai leidykla jau nebeegzistuoja ir neaišku kas perėmė jos teises. Tuomet prašome tik paties autoriaus sutikimo patalpinti kūrinį eLABoje ir raštiško patvirtinimo, kad jis su leidėju jokių sutarčių nėra pasirašęs. Gal tai tik apsidraudimas, bet geriau turėti pasirašytą dokumentą.
11. Ar norint patalpinti publikaciją nacionalinėje ir institucinėje taplyklose į atvirą prieigą užtenka leidėjo, redaktoriaus, autoriaus žodinio patikinimo, kad nėra jokių Leidybos sutarčių, kurios tam prieštarautų?	EB-> Ne, visuomet geriau turėti rašytinę.

12. Ar galima talpinti publikaciją nacionalinėje ir/ar institucinėje talpykloje, jei Leidėjo sutartyje nėra nurodytos viešo platinimo sąlygos ir apie teksto talpinimą neužsimenama?	EB-> Jeigu yra galimybė, reikėtų iš leidėjo gauti raštišką sutikimą talpinti publikaciją nacionalinėje ir/ar institucinėje talpykloje. Jeigu leidėjas jau nebeegzistuoja ir nėra aišku kas perėmė jo teises, tokį sutikimą reikėtų gauti iš autoriaus.
13. Ar galima talpinti publikaciją nacionalinėje ir/ar institucinėje talpykloje į uždarą prieigą archyvavimo ir vertinimo tiklslais, kai publikacija būtų prieinama tik ribotam kiekiui su šiomis funkcijomis susijusių darbuotojų?	EB-> Be autoriaus ar jo teisių turėtojo sutikimo – ne. RB-> Nebent autoriaus teisių apsaugos terminai pasibaigę arba tai kūrinio-našlaičio atvejis.
14. Kas atsakingas už nacionalinėje talpykloje autoriaus registruotos publikacijos dokumento patalpinimą atviroje prieigoje, kai leidėjas tam prieštarauja arba nėra žinoma leidėjo viešinimo politika.	EB-> Jei leidėjas prieštarauja, o publikacija vis tiek patalpinta – atsakingas tas, kas patalpino. Jeigu leidėjo viešinimo politika nėra žinoma, reikia į jį kreiptis ir gauti jo raštišką sutikimą publikacijos patalpinimui viešojoje prieigoje. Jei jis tokio sutikimo neduos – talpinti negalima.
15. Kokia atsakomybė taikoma, kai publikacijos teksto dokumentas patalpinimas nacionalinėje ir/ ar institucinėje talpykloje be licenzinės sutarties, išaiškėjus, kad talpinimui prieštaraujanti sutartis egzistuoja?	RB-> Tai civilinės teisės pažeidimas, leidėjas (jei yra perėmęs autoriaus teises) galės teismine tvarka reikalauti publikaciją pašalinti ir priteisti žalos atlyginimą. Gali kilti ir administracinė atsakomybė.
16. Jei straipsnis turi keletą ar keliolika bendraautorių, ar reikia leidimo pilnatekstės publikacijos talpinimui į institucinę talpyklą iš jų visų.	EB-> Taip.
17. Ar eLABa PDB įraše galima palikti prisegtą pilnatekstį dokumentą (*pdf formatu), jeigu prie publikacijos yra nurodyta kūrybinių industrijų (creative commons) licencija.	EB-> Taip.
18. Ar įkeliant pilnatekstę publikaciją į institucinę talpyklą ir gavus autoriaus/ių ar žurnalo redaktoriaus leidimą (el. pašto laišką) reiškia, kad turi teisinį pagrindą ją talpinti.	EB-> Geriau turėti pasirašytą licenciją. Nežinau ar el. laiškas yra teisinis pagrindas. Geriau, nei nieko, bet yra pamatuota rizika. RB-> Jei yra teisių turėtojo leidimas, problemų neturėtų kilti. Tik tuomet rekomenduotina išsaugoti el. laišką, jei ateityje vis tik kiltų

	ginčas. Žinoma, pasirašytas leidimas ar sutartis yra dar geresnis variantas.
19. Ar nepažeidžiame autorinių teisių įkeldami nuorodas į publikacijas iš eLABos į Aleph.	EB-> Dėl nuorodų yra įvairių nuomonių, bet aš asmeniškai manau, kad nepažeidžiate. RB-> Jei publikacija teisėtai patalpinta eLABa, tuomet ir nuorodos teisėtos
20. Ar galima nesirašant jokių sutarčių, pildant publikacijų duomenų bazę (eLABa) prie autoriaus aprašo "prisegti" žurnalų straipsnių pdf failą, jei straipsnis turi *Creative commons* licenciją. Ar reikia/užtenka pateikti nuorodą iš kur straipsnio failas yra paimtas?	EB-> Jeigu žurnalas naudoja CC licenciją ir tai aiškiai jame parašyta, galima „prisegti“. Jokių papildomų sutarčių nereikia – tam ir yra CC licencija, kad vartotojai žinotų, ką su kūriniu galima daryti.
21. Knyga (5 straipsnių rinkinys) išleista popierine forma. Ar galima iš jos nuskenuoti 1 straipsnį ir "prisegti" prie to autoriaus publikacijos eLABoje. Autorius ir leidėjas sutinka. Ar užtenka pasirašyti licencinę sutartį eLABoje?	EB-> Jeigu autorius ir leidėjas sutinka, tikrai užtenka pasirašyti licencinę sutartį ir „prisegti“.
22. Autorius nurodo, kur jis patalpino savo straipsnį - talpyklos adresą. Norint pažiūrėti tą straipsnį reikia prisiregistruoti. Ar galima pridėti tokią nuorodą? Kaip žinoti, kad toks patalpinimas nepažeidžia autorinių teisių? Autorius žodžiu garantuoja - kad viskas atvirai, viskas galima.	EB-> Nuorodą į kitą talpyklą įdėti galima. Registracija čia visai nesvarbi. Nebe jūsų, o paties autoriaus reikalas ar autorius į tą talpyklą savo kūrinį patalpino teisėtai ar ne. Juk jūs pateikiate tik nuorodą, o ne patį kūrinį įkeliate į savo talpyklą. Tiesa, jei autorius kada nors tą kūrinį iš savo talpyklos išims, bus „mirusi“ nuoroda. Apie tai irgi reikia pagalvoti.
23. Autoriai vengia sudarinėti sutartis, jei jų išspausdinti straipsniai yra leidiniuose, kurių pilni tekstai yra laisvai prieinami internete. Ar galima nesirašant jokių sutarčių, pildant publikacijų duomenų bazę (eLABa) prie autoriaus aprašo "prisegti" autoriaus Lietuvoje ar užsienyje išspausdinto	EB-> Jeigu kūrinį įkeliate į eLABa, turite būti garantuoti, kad tai darote teisėtai – pvz., imate jį iš talpyklos, kuriai taikoma CC licencija. Jei kūrinys išspausdintas leidinyje, kurio pilnas tekstas yra laisvai prieinamas internete, tai dar nereiškia, kad jis ten patalpintas teisėtai. Reikėtų tuo įsitikinti. Jei nesate tuo tikri ir autorius vengia pasirašyti licencinę sutartį (įdomu – kodėl?) geriau pateikite tik nuorodą.

straipsnio failą. Ar reikia/užtenka pateikti nuorodą iš kur straipsnio failas yra paimtas?	
24. Ar galima talpinti į inst.talpyklą publikaciją, kad ir visai uždaram universiteto naudojimui, jei visos teisės priklauso leidėjui (pvz.elsevier‘ams) ir Sherpa Romeo rodo, kad negalima talpinti nieko, nei pre, nei post-printų.	EB-> Ne.
25. Ar autorius prisiima atsakomybę talpindamas publikaciją į eLABa PDB už publikacijos viešinimą (prisegant *pdf formatu), jeigu ją parašė keli autoriai (ar autorius susitaria/turi susitarti, su kitais autoriais dėl jų sutikimo talpinti į eLABa).	EB-> Sutikimas turi būti gautas iš visų autorių. Jei licencinę sutartį pasirašo tik vienas autorius visų autorių vardu, jis turi pateikti raštišką įgaliojimą tą daryti.
26. Ar egzistuoja specifinė duomenų apsauga, aprašant eLABa PDB patentą, ar galima dėti nuorodą?	EB-> Nežinau. RB-> Nesupratau klausimo.

Viršeliai

Klausimas	Atsakymas
1. Visame pasaulyje egzistuoja taip vadinamas fair use (sąžiningo naudojimo) principas. Žr. Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo 22 str., 24 str., kuriuose kalbama apie atvejus, kuomet galima panaudoti kūrinį be autoriaus ar kito autorių teisių subjekto leidimo ir be autorinio atlyginimo: mokymo ir mokslinių tyrimų tikslais, kūrinio panaudojimas informacijos tikslais (t.y. nekomercinis panaudojimas tam tikro viešojo intereso tikslais). Klausimas - ar galima skitmeninti ir talpinti knygų turinį ir viršelį į el. bibliotekos katalogą, vadovaujantis fair use principu?	EB-> Kadangi visi klausimai dėl knygų viršelių ir turinių skenavimo yra labai panašūs, pateikiu 2017 metais Vincui Grigui rašytą atsakymą šiuo klausimu: Šie klausimai ne kartą buvo keliami bibliotekininkų ir nagrinėjami autorių teisių specialistų įvairiuose renginiuose. Atsakymas toks: jei žiūrėtume griežtai pagal įstatymą, reikėtų gauti leidimus ir tik juos turint, skenuoti ir skelbti viršelius viešai. Tačiau praktiškai tai neįmanoma ir jei tokių leidimų būtų pareikalauta, bibliotekos nustotų skenuoti viršelius ir informuoti visuomenę. Dauguma Lietuvos autorių teisų specialistų supranta, kad viršelių skenavimui galėtų būti taikoma *fair use* nuostata. Bėda ta, kad ši nuostata LT jurisdikcijoje negalioja. LRATGTĮ 22 ir 24 straipsnių nuostatos yra tik mūsų pasiteisinimas kodėl mes skenuojame ir skelbiame viršelius viešai. Jais remtumėmes, jei kiltų teisminis ginčas. Va čia ir visa esmė. Lietuvoje nėra teismų praktikos šiuo klausimu, nes niekas iki šiol nesiskundė. Tikimybė, kad pasiskųs, yra labai maža, nes dauguma supranta, kad viršelio ir/ar turinio viešinimas bibliotekos kataloge ar informuojant apie naujus spaudinius, yra nebloga knygos reklama. Žinoma, mes rizikuojame, juos skenuodami ir viešindami, bet prisiimame šią riziką. Aš domėjausi kokios gali būti sankcijos už tokią veiklą, jei teismas pripažintų, kad mes esame kalti ir mus nubaustų. Minimalios. Greičiausiai, pareikalautų tokią veiklą nutraukti ir viršelius iš viešos erdvės pašalinti. Gauti kokią finansinę baudą tikimybė itin maža. Mat besiskundžianti pusė turėtų įrodyti kokią mes žalą padarėme tokiais veiksmais. Pvz., kiek knygų dėl to nebuvo nupirkta, kokia moralinė žala ir t.t. Tokią žalą įrodyti praktiškai neįmanoma. Kaip jau sakiau, teismų praktikos nėra, rizika minimali, todėl mes, įvertindami šią riziką ir suvokdami, kad kam nors pasiskundus gali būti nurodyta viešinimą nutraukti, jį jau ne vienerius metus atliekame, įsitikinę, kad tuo informuojame visuomenę apie turimas knygas. Labai tikiuosi, kad
2. Dėl viršelių skenavimo: jeigu viršeliui sukurti panaudotas meno kūrinys, tai ar galima jį viešai be autoriaus sutikimo rodyti bibliotekos kataloge?	
3. Knygų viršelių naudojimas informavimui apie knygą - skenuoti ir talpinti į el. katalogą taip praturtinant metaduomenis.	
4. Knygų turinių naudojimas metaduomenų praturtinimui - turinio pavertimas OCR ir įterpimas į aprašą.	
5. Įsigijus kūrinio originalą ar galima jo dalį (viršelį, turinį, anotaciją ir pan.) viešinti (elektroniniame kataloge) be autoriaus/leidėjo sutikimo?	

	niekas dėl to ir nesiskųs, o jei pasiskųs ir teismas nuspręs, kad tokią veiklą reikai nutraukti - nutrauksime.

Kam priklauso autorių teisės?

Klausimas	Atsakymas
1. Jeigu leidinys yra perfotografuotas, kam priklauso autorinės teisės?	EB-> Manau, kad leidėjui, bet nesu tikra RB-> Visos pradinės teisės išlieka. Jei teises buvo perėmęs leidėjas, vadinasi, leidėjui.
2. Ar asmuo kūrinio antraštiniame lape įrašytas kaip redaktorius, sudarytojas ar rengėjas gali turėti autorines teises į kūrinį? Jeigu ne, kam tada priklauso autorinės teisės?	EB-> Manau, kad ne. Autorinės teisės turėtų priklausyti tų kūrinių, iš kurių sudarytas kūrinys, autoriams. RB-> Čia priklauso nuo konkrečios situacijos. Sudarytojas gali būti rinkinio autorius, tai tiesiai nurodyta ATGTĮ.
3. kaip vis dėlto su universiteto ir pačių autorių teisėmis, jei destytojas parašė mokymo priemonę, vadovėlį studentams darbo metu, universiteto mokymo tikslams, kam ir kiek laiko priklauso turtinės teisės, pvz. vienur viskas priklauso autoriui, kitur 5 m. priklauso universitetui, po 5 m. pereina turtinės teisės autoriui. Kaip pagal Lietuvos, pasaulio praktiką?	RB-> Viskas teisingai nurodyta – net jei galima laikyti, kad kūrinys sukurtas atliekant darbo funkcijas ir teisės perėjo universitetui, po 5 metų jos grįžta autoriui. Nebent universitetas aiškiai yra sutaręs su dėstytoju kitaip (pvz., kad teisės universitetui pereina visam laikui).
4. Ar baigiamųjų darbų vadovas, publikuodamas mokslinį straipsnį, privalo nurodyti visus studentų bakalauro darbus, kurių daliniai duomenys ar tema buvo susijusi su nagrinėjama publikacijoje?	EB-> Manau, kad tai yra daugiau etikos klausimas, o ne autorių teisių klausimas. Kitas reikalas, jei baigiamojo darbo vadovas **cituoja** savo studentų darbus – tuomet privalo nurodyti kieno darbą ir kokia apimtimi cituoja.
5. Rengiama praktinių užduočių knygutė studentams, kuriose praktinės užduotys pagal griežtas buhalterijos taisykles. Tokios užduotys pas dėstytojus gali būti labai panašios ir kaip tuomet su autorių teisėmis?	RB-> Jei autorius savarankiškai sukuria užduotį, kad ir panašią, jokios problemos. Svarbu, kad nebūtų kopijuojamos svetimos užduotys.
6. Šiuolaikinėje kūryboje (muzika, literatūra, dailė) kartais specialiai autorių įterpiami kitų kūrinių fragmentai, citatos. Tai suteikia kūriniams papildomus kontekstus, temas, prasmes. Tai įprasta postmodernioj kūryboj. Vadinama intertekstualumu. Tie intarpai, citatos galbūt yra labai fragmentiški, ne visų atpažįstami. Ar tai kertasi su autorių teisėmis?	EB-> Nežinau kaip su muzika, daile, bet literatūroje citavimas labai aiškiai apibrėžtas. Citatos turi būti išskirtos kabutėmis ir aiškiai nurodoma iš kokio kūrinio paimta citata. RB-> Praktikos iš esmės neturime, bet, mano vertinimu, nedideli fragmentai gali būti naudojami kaip citatos. Teismas turėtų atsižvelgti, kad tai meno kūrinys, o ne komercinis produktas. Jei fragmento apskritai nebeįmanoma atpažinti, tuomet ir apie autorių teisių pažeidimą kalbėti negalima.

Kūrinio atgaminimas

Klausimas	Atsakymas
1. Kodėl negalima saugoti ypač mums reikalingo ar vertingo leidinio kopijos (žinodami, kad praradus, tokio nebegautumėme) jei jis būtų skirtas tik mokslo reikmėms?	EB-> Todėl, kad įstatymas neleidžia bibliotekai tokios kopijos pasidaryti. Pagal ATGTĮ biblioteka turi teisę atgaminti tik prarastus, sunaikintus arba tapusius netinkamais naudoti kūrinius, o ne tuos, kuriuos bijo prarasti. Gerai įsiskaitykite į 23 straipsnį: **23 straipsnis. Kūrinių panaudojimas bibliotekų, mokymo įstaigų, muziejų, archyvų fondams ir kolekcijoms išsaugoti** Be kūrinio autoriaus ar kito šio kūrinio autorių teisių subjekto leidimo ir be autorinio atlyginimo, tačiau nurodžius, jei tai įmanoma, naudojamą šaltinį ir autoriaus vardą, leidžiama nekomerciniais tikslais atgaminti bibliotekose, mokymo įstaigose, muziejuose arba archyvuose esančius kūrinius, išskyrus kompiuterių tinklais (internete) paskelbtus kūrinius, tam, kad būtų išsaugotas arba atgamintas prarastas, sunaikintas arba tapęs netinkamas naudoti šiame straipsnyje nurodytų įstaigų fondų ar kolekcijų egzempliorius arba kai reikia atkurti prarastą, sunaikintą ar tapusį netinkamą naudoti kitos panašios bibliotekos, mokymo įstaigos, muziejaus arba archyvo nuolatinės kolekcijos egzempliorių, jeigu tokio egzemplioriaus neįmanoma gauti kitais būdais. Pakartotiniai šio atgaminimo atvejai leidžiami, jeigu jie vienas su kitu nesusiję.
2. Ar gali studentas ar mokslininkas šviesti, skenuoti, fotografuoti daugiau nei 50 % leidinio (arba visą) traktuodamas, kad to reikia tik mokslo tikslams?	EB-> Ne. Kūrinio atgaminimą reglamentuoja ATGTĮ 20 ir 20^1 straipsniai. Pasiskaitykite juos.

Citavimas

Klausimas	Atsakymas
1. Ar reikia pažymėti savo paties jau anksčiau išspausdintą tekstą apžvalgose, kad nebūtų saviplagiatas?	EB-> Manau, kad taip. RB-> Tokio dalyko kaip saviplagiatas autorių teisių požiūriu nėra ir būti negali. Kitas dalykas, kad kai kurie universitetai pradėjo neigiamai reaguoti į šį dalyką. Atskirų universitetų vidinės politikos komentuoti negaliu.
APA citavimo stilius: 2. Jeigu autorius cituoja internetinį šaltinį ir nori pateikti tikslią citatą (kabutėse), turi nurodyti puslapį. Internetiniame šaltinyje nėra numeracijos, ką daryti?	EB-> Čia reikalinga ne teisininko, o APA stiliaus žinovo konsultacija
3. Kaip tekste pateikti citatą iš Europos Parlamento interneto svetainės?	EB-> Nežinau RB-> Įprastine tvarka.
4. Kaip teisingai tekste cituoti įstatymus, teisės aktus ir kt. dokumentus?	EB-> Nežinau RB-> paprastai fakultetai, moksliniai žurnalai, etc. turi pasitvirtinę darbų rašymo nurodymus, ten nurodo ir teisės aktų citavimo tvarką.
5. Dėl standartų naudojimo sudarant studentams laboratorinių darbų metodines priemones. Standartai šiuo atveju beveik perrašomi į mokymo priemonę. Kaip su autorinėmis teisėmis tokiu atveju? Naudojamas standartas literatūros sąraše tikrai bus.	EB-> Nieko kito ir negalima padaryti, tik cituoti (faktiškai perrašyti) standartą. Tas pats yra su įstatymais.
6. Jei buvo sukurta iliustracija, schema ar nuotrauka ir autorius leido šį objektą publikuoti moksliniame darbe, ar ateityje visada reikės nurodyti šį autorių, ar užteks cituoti pirmą kartą publikuoto darbo šaltinį.	EB-> Manau, kad užteks pirmo karto, bet nesu tikra. RB-> Jei tai autorinis darbas – visada reikės nurodyti, jei taip autorius pageidauja. Galima su autoriumi susitarti, kad vardas nebus nurodomas, bet tada geriau turėti rašytinį susitarimą. Įprastai autoriaus vardas turi būti nurodomas
7. Autoriaus straipsnis išspausdintas periodiniame leidinyje 2007 m. Leidžiant periodinį leidinį 2007 m. jokie dokumentai su autoriumi pasirašyti nebuvo. 2017 m. kita leidykla nori savo leidžiamame leidinyje pacituoti tą autoriaus straipsnį. Kieno	EB-> Cituojant jokių sutikimų gauti nereikia: **21 straipsnis. Citavimas** Leidžiama be kūrinio autoriaus ar kito šio kūrinio autorių teisių subjekto leidimo ir be autorinio atlyginimo, tačiau nurodžius, jei tai įmanoma,

reikia klausti sutikimo dėl citavimo - autoriaus, periodinio leidinio redaktoriaus ar institucijos kuri leidinį išleido.	naudojamą šaltinį ir autoriaus vardą, atgaminti, išleisti ir viešai skelbti (įskaitant padarymą viešai prieinamos kompiuterių tinklais) nedidelę teisėtai išleisto ar viešai paskelbto literatūros ir mokslo kūrinio dalį tiek originalo kalba, tiek išverstą į kitą kalbą, kaip citatą (pvz., kritikos ar apžvalgos tikslais) kitame kūrinyje, jeigu toks panaudojimas yra sąžiningas ir neviršija citavimo tikslui reikalingo masto. Mano manymu neteisingai pateiktas klausimas. Tikriausiai turima omenyje ne citavimas, o straipsnio perspausdinimas. Manau, kad viskas priklauso nuo to, ar institucija, paėmusi autoriaus straipsnį leidybai be jokios sutarties, turėjo kokius nors viešai žinomus įsakymus, kad visos jos leidžiamų periodinių leidinių autorių teisės priklauso institucijai. Jei turėjo, glaima daryti prielaidą, kad autorious, atiduodams savio straipsnį, su tokiomis sąlygomis sutiko. Bet jei neturėjo, autorių teisės priklauso autoriui ir tik jo reikia prašyti leidimo publikuoti straipsnį kitur. RB-> Sutinku, reikia tiksliai nustatyti, ar autorius teises perleido, ar ne. Tada bus aišku, kas turi duoti leidimą.

Leidybos sutartys

Klausimas	Atsakymas
1. Kaip teisingai sudaryti elektroninio leidinio leidybos sutartį tarp universiteto ir jame dirbančio leidinio autoriaus? Ar reikalinga leidybos sutartyje nurodyti, kokiose konkrečiose e-talpyklose leidinys bus patalpintas ir kokiu būdu bus platinamas internete. Autorius perduoda turtines autoriaus teises universitetui penkeriems metams.	RB-> Galima numatyti ir konkrečiais duomenų bazes, bet saugiau yra tiesiog nurodyti, kad universitetas turi teisę talpinti viešai prieinamose duomenų bazėse/talpyklose. Dėl platinimo internete taip, turėtų būti konkrečiai nurodoma. Tik reikėtų vartoti ne platinimo internete, o „viešo paskelbimo“ sąvoka.
2. Kaip pasidalina autoriaus teisės tarp fotografo, kaip nuotraukos autoriaus, ir nufotografuoto asmens (pvz. asmuo nesutinka talpinti nuotraukos leidinyje, nors nuotraukos autorius sutinka)?	RB-> Reikalingas abiejų sutikimas. Jei bent vienas nesutinka- talpinti negalima.
3. Ar galima išversti iš užsienio kalbos knygos dalį (pvz. klausimyną) ir adaptuotą naudoti knygos priede?	EB-> Galima, jei gautas autoriaus leidimas ne tik vertimui, bet ir adaptavimui.
4. Kokiomis sąlygomis platinami e-leidiniai (leidinio autoriaus klausimas)?	EB-> Viskas priklauso nuo susitarimo. Jei leidinio autorius nori, kad prieiga būtų kuo paprastesnė, siūlau naudoti CC licencijas. Jų yra įvairių: https://creativecommons.org/licenses/?lang=lt
5. Creative Commons licencijos suteikimas bibliotekos suskaitmenintiems objektams.	EB-> Biblioteka gali suteikti CC licenciją visiems teisėtai bibliotekos suskaitmenintiems objektams. Pasirinkti licenciją galima čia: https://creativecommons.org/licenses/?lang=lt
6. Ką daryti, kad autoriaus parengta mokomoji medžiaga (uždavinynai, laboratoriai darbai, mokomosios knygos, skaidrės ir kt.), būtų apsaugota nuo neteisėto panaudojimo. Ar būtinai turi būti publikuota leidykloje, t.y suteiktas ISBN, ar el. svetainėje paskelbtai medžiagai užtenka uždėti CC licencijas?	EB-> Nuo neteisėto panaudojimo neapsaugos nei ISBN, nei CC, nei vandens ženklai, nei užraktai. Visuomet gali atsirasti negeriečių, kurie bet kokias apsaugas gali pašalinti. Taigi, spręsti turi pats autorius.
7. Kada autorius savo kūriniams privalo naudoti kūrybinių bendrijų licencijas/creative commons?	EB-> Tik tuomet, jei jis nori publikuotis leidinyje, kuris taiko tokias licencijas. Pvz., šiuo metu dauguma Lietuvos akademinių žurnalų taiko CC licencijas. Jei autoriui tokios sąlygos nepriimtinos, jis gali

	pasirinkti kitą žurnalą, netaikantį CC licencijos. Jokios privartos naudoti tik CC licencijas autoriams nėra.
8. Ar autorius, perdavęs turtines savo kūrinio teises kitiems asmenims, turi teisę reikalauti, kad naudojant kūrinį jis būtų įvardintas kaip kūrėjas, taip pat neleisti kūrinio pakeisti?	EB-> Tikrai taip – jisai turi tokią teisę.

Dėl skaitmeninės bibliotekos kūrimo

Klausimas	Atsakymas
1. Ar autorių teisių įstatymo 22 straipsnio 3 punktas nedraudžia bibliotekoms kurti Skaitmeninės bibliotekos?	EB-> Nedraudžia. Bet sąlygos turi atitikti aprašytas ATGTĮ 22 straipsnio 3 punkte.
2. Kokias skenuoti knygas ir kaip talpinti turinį, kad nepažeistume autorių teisių?	EB-> Bibliotekos gali skenuoti tik tas knygas, kurioms pasibaigęs autorių teisių terminas arba yra gautas autorių teisių turėtojo leidimas tai daryti, [RB-> taip pat kūrinius našlaičius]. Taip pat bibliotekos turi teisę atgaminti prarastus, sunaikintus arba tapusius netinkamais naudoti kūrinius (pagal 23 straipsnio nuostatas). Turinio **talpinimas** į skaitmenines bibliotekas yra vienas dalykas, o **prieiga** yra kitas. Pvz., dalis turinio (suskaitmenintos knygos, kurioms pasibaigęs autorių teisių terminas) gali būti laisvai prieinamos iš bibliotekos skaitmeninės bibliotekos. Tuo tarpu knygos, kurioms gavote autorių teisių turėtojo leidimą skaitmeninimui, nebūtinai gali būti laisvai prieinamos. Tam reikės specialaus leidimo, nes autorius gali leisti kūrinį suskaitmeninti, bet gali riboti tokio kūrinio naudojimą (pvz. leisti prieigą tik konkrečios insititucijos intranete arba tik iš konkretaus terminalo). Dėl suskaitmeninto turinio prieigos žmonėms su negalia čia nerašysiu, nes iki 2018-10-11 į nacionalinę teisę turi būti perkelta Marakešo sutartis, tai situacija iš esmės pasikeis.
3. Ar visas bibliotekoje esančias knygas, kurių šiuo metu nėra pardavime ir jos yra senesnių metų leidybos galima skaitmeninti?	EB-> Tikrai ne. Galima skaitmeninti tik tas knygas, kurioms yra pasibaigęs autorių teisių galiojimo terminas. RB-> Taip pat jei kūrinys įgijo „nenustatytų teisių turėtojų kūrinio“ statusą
4. Ar visoms liet .knygoms galioja AT 70 metų? Kaip yra kai yra keli bendraautoriai?	EB-> Ne, ne visoms. Tai priklauso nuo to, kada autorius mirė. RB-> Tik tiems autoriams (ar bendraautoriams), kurie mirė po 1968-12-31, galioja 70 metų, kurie mirė anksčiau – teisės jau pasibaigusios.

	Mažvydo bibliotekai esu parengęs terminų skaičiavimo rekomendacijas, jos buvo patalpintos internete: https://www.lnb.lt/media/public/paslaugos/nenustatytu_teisiu_kuriniu_turetojai/rekomendacijos.pdf EB-> Autorių turtinės teisės į kūrinį, sukurtą bendraautorystės pagrindu, galioja visą bendraautorių gyvenimą ir 70 metų po paskutinio bendraautorio mirties.
5. Kas yra knygos ar knygos dalies (viršelio, iliustracijų ir pan.) autoriaus teisių turėtojas?	RB-> Pirmiausia – autorius, jei perleido teises leidėjui (ar kitam asmeniui)– leidėjas (ar kitas asmuo).
6. Jeigu knyga išleista keliais leidimais (pvz. pirmas knygos leidimas – 1996 m., antras leidimas – 2001 m., trečias leidimas – 2007 m.), ar pirmam-antram leidimams galioja autorių teisės? Ar galime skaitmeninti ankstesnius leidimus, nes jų nėra prekyboje ir mes turime šias knygas?	EB-> Visiems leidimams galioja autorių teisės. Skaitmeninti galite tik tas knygas, kurioms yra pasibaigęs autorių teisių galiojimo terminas arba esate gavę autorių teisių turėtojų leidimą tai daryti.
7. Kas yra vertimo į lietuvių kalbą autorių teisių turėtojas?	RB-> Saugomos tiek pradinio kūrinio autoriaus teisės, tiek vertėjo teisės, kurios gali priklausyti pačiam vertėjui arba (dažniausiai) teisės yra perleistos leidėjui.
8. Kokiu atveju ir su kuo galėtų būti pasirašomos licencinės sutartys, kad nebūtų pažeidžiama autorių teisės?	EB-> Neaiškus klausimas. Situacijų gali būti pačių įvairiausių.
9. Ar kuriant skaitmeninę biblioteką galima turėti leidyklą kaip partnerį? Koks tokio bendradarbiavimo sudarymo procesas? Kokios sutartys galėtų būti pasirašomos?	EB-> Žinoma, kad galima turėti leidyklą kaip partnerį. Viskas priklauso ką norite su ta skaitmenine biblioteka daryti. RB-> Per daug platus klausimas, be konkrečių aplinkybių neįmanoma atsakyti. Žinoma, kad leidyklą kaip partnerį galima turėti.
10. Ar kuriant skaitmeninę biblioteką turi būti numatytas biudžetas	RB-> Iš esmės taip, nes ne visi teisių turėtojai norės neatlygintinai leisti naudoti jų kūrinius. Be to, gali kilti nenumatytų teisių pažeidimų ir žalos už juos atlyginimo būtinybė.

autorių teisių turėtojams sumokėti už leidimą naudotis kūriniu? Kas sprendžia, kokią sumą reikia sumokėti už leidimą naudotis kūriniu? Kokia suma yra teisinga? Ar Lietuvoje yra teisių turėtojams žalą kompensuojančios atlyginimo sistemos? Kokios?	Sumą už leidimą naudoti nustato teisių turėtojas. Jei bus padaryta žala ir nepavyks geranoriškai susitarti, teisių turėtojas galės kreiptis į teismą ir prisiteisti žalą teisminiu keliu.
11. Ar skaitmeninė biblioteka yra duomenų bazė ir jai būtų galima taikyti sui generis teisė?	RB-> Taip. Žinoma, dar reikia įrodyti esminių investicijų buvimą, bet preziumuoju, kad jas būtų įmanoma įrodyti.
12. Ar kuriant skaitmeninės bibliotekos paslaugą darbo grupėje turėtų būti teisininkas?	EB-> Teisininką visada gerai turėti.
13. Turime padovanotą kolekciją, kuriai perduotos visos autorines teises (arba pasirašoma licencinė sutartis, dėl kūrinių viešinimo). Ar galima skaitmeninti ir kelti į viešąją erdvę kūrinius, kurie nėra to autoriaus, kuris dovanojo kolekciją?	EB-> Jeigu tiems kūriniams yra pasibaigęs autorių teisių galiojimo terminas – galima. Jeigu ne – ne.
14. Ar institucija gali savo tinkle, savo talpyklose archyvuoti, laikyti pilnatekstes autorių publikacijas.	EB-> Tai priklauso nuo to, apie kokias konkrečiai publikacijas kalbama. Jeigu tai institucijos autorių publikacijos, kurių skaitmeninės kopijos priklauso pačiam autoriui ir jis davė sutikimą jas saugoti institucijos talpykloje – taip. Jeigu publikacijos atspausdintos institucijos žurnaluose ir autorių teisės priklauso institucijai – taip. Tačiau jeigu tai institucijos autorių publikacijos, kurios priklauso ne autoriui, o tą publikaciją išleidusiam leidėjui, viskas priklauso nuo to leidėjo nuostatų (patariu patikrinti http://www.sherpa.ac.uk/romeo/index.php). Jeigu leidėjas sutinka su archyvavimu – galite. Atkreipkite dėmesį, kad kai kurie leidėjai taiko *embargo* periodus, yra tokių, kurie leidžia archyvuoti ne galutinę leidėjo versiją, o tik *pre-printus* (t.y. tą straipsnio versiją, kurią autorius pateikė leidėjui iki recenzavimo).
15. El. išteklių (knygų, straipsnių) teisingas naudojimas. Visos el.	EB-> El. išteklių naudojimas paprastai būna aprašytas licencinėse sutartyse. Jose gana aiškiai būna parašyta ko negalima daryti ir ne visada aiškiai parašyta ką galima daryti. Taigi teisingai naudosite, jeigu nedarysite to, ko negalima. Licencinių sutarčių būna labai įvairių ir visų atvejų aptarti

knygos atsisiuntimo ir spausdinimo galimybė, el. straipsnių saugojimas ir žurnalo archyvo kaupimas.	neįmanoma. Svarbiausia – SKAITYKITE LICENCINES SUTARTIS ir jomis vadovaukitės. Dėl archyvų jau rašiau aukščiau.
16. Ar korektiška yra taisyti publikacijų duomenis duomenų bazėse (Web of Science ir Scopus), apie tai neinformuojant kiekvieno atskiro autoriaus, nors pačių duomenų bazių administracijos nereikalauja jokių autorių sutikimų, leidimų ar patvirtinimų.	EB-> Korektiška. Juk jūs taisote tik metaduomenis, kuriuos sukūrė ne pats autorius, o duomenų bazės sudarytojai. Jie dažnai daro klaidų ir bus dėkingi, jei tas klaidas padėsite jiems ištaisyti (mat patys tų duomenų jūs net negalite pataisyti, galite tik pasiūlyti duomenų bazių sudarytojams tai padaryti).

Kūrinių naudojimas ir atsakomybė

Klausimas	Atsakymas
1. Kaip atpažinti kokį kūrinį galiu naudoti (pvz. iš interneto paveikslėlį, nuotraukas, schemas ar pan.) nepažeidžiant autorinių teisių? (nurodyti autorių, nurodyti iš kur paimta, paženklinti ir pan.) Pvz., norime sukurti renginio plakatą, randame internete patinkantį paveikslėlį. Ar galiu jį panaudoti savo renginio plakatui, nuotraukų parodai ar kt.? Ar užtenka nurodyti, iš kokio leidinio, ar reikia kreiptis į autorių (jei autorius parašytas), leidėją leidimo.	EB-> Norint naudoti paveiksliukus iš interneto nepažeidžiant autorių teisių, reikia arba juos imti iš svetainių, kuriose saugomi CC licencijas turintys paveiksliukai (tokiu atveju nereikės gauti jokio leidimo, bet sukurtą išvestinį kūrinį licencijuoti ir naudoti taip, kaip reikalauja konkreti CC licencija), arba gauti autorius leidimą. Tik nurodyti iš kur paveiksliukas paimtas, neužtenka (išskyrus CC liccencijas). Nemokama ir laisvai prieinama medžiaga, net jei ji nežymėta, vis tiek turi autorių. Geriau vengti naudoti tokią medžiagą, jei neįmanoma rasti jos autoriaus ir gauti leidimo. Žinoma, visuomet galima rizikuoti ir **prisiimti atsakomybę**, jei autorius atsirastų.
2. Nemokamos, laisvai prieinamos ar nežymėtos vizualinės medžiagos panaudojimas ir teisingas įvardijimas.	
3. Vizualinių kūrinių, kaip paveikslėliai, kitų asmenų padarytos nuotraukos, piešiniai ir kt. naudojimas bibliotekos veiklų sklaidoje (svetainėje, socialiniuose tinkluose ir kituose sklaidos kanaluose).	
4. Kokios yra galimybės naudoti nuotraukas iš interneto (paskaitoms, leidiniams)? Ar pakanka tik teisingos nuorodos, ar reikia turėti autoriaus sutikimą raštu, norint talpinti paveikslą, nuotrauką, schemą ar pan. leidinyje?	
5. Mums būtų įdomu sužinoti apie paveiksliukų internete naudojimą rengiant paskaitas, leidinius, publikacijas.	
6. Ką daryti , kai vienas knygos bendraautorius miręs, o kiti autoriai nori atnaujinti mokomąją knygą?	RB-> Jei atnaujinamos tik kitų bendaautorių dalys, tuomet jokių problemų. Galima į atnaujintą mokomąją knygą mirusio autoriaus dalies ir visai netraukti, o ją pavesti parašyti kitam autoriui. Jei bus keičiama/pildoma mirusio autoriaus dalis, gali kilti klausimų dėl mirusio autoriaus teisės į kūrinio neliečiamybę.
7. Ką daryti , kai vienas iš bendraautorių nesutinka atnaujinti mokomosios knygos, o kiti du nori panaudoti rengiamoje knygoje savo medžiagą? Jeigu dalys ir autoriai knygoje aiškiai atskirti, tai autoriai gali panaudoti tik savo dalis ir nenaudoti	EB-> Čia geras pavyzdys, kad apie tokias situacijas reikėtų pagalvoti iš anksto ir aiškiai apsibrėžti savo dalis. RB-> Į pirmą klausimo dalį – taip, gali naudoti tik savo dalis.

tos dalies, kurios autorius nesutinka? O jeigu medžiaga parašyta bendrai ir dalys nėra atskirtos su aiškiai tai daliai nurodytais autoriais?	Net jei dalys aiškiai neatskirtos, likę autoriai galėtų remtis ATGTĮ 7 str. 2 dalimi, kuri sako, kad nė vienas iš bendraautorių neturi teisės be pakankamo pagrindo uždrausti naudoti bendrą kūrinį. Ar yra pakankamas pagrindas, ar ne – kiekvienos konkrečios situacijos vertinimo dalykas. Arba galima kurti naują kūrinį, neįtraukiant nesutinkančio autoriaus.
8. Ar galima naudoti paveiksliukus studijų procese ir publikacijose, parodant kažkokio objekto pavyzdį (pvz. įmonės reklamos ir pan. pavyzdį) ir jį aptariant, neatsiklausus įmonės ar autoriaus.	RB-> Taip, remiantis ATGTĮ 22 straipsnio 1 punktu. Žr. nurodytą straipsnį dėl kitų teisėto naudojimo sąlygų.
9. Ar galima dėti į Moodle kursą studentams kažkokio šaltinio dalį (pvz. 3 psl.), kuriuo naudodamiesi studentai atlieka praktinį darbą? Šaltinis nurodomas.	RB-> Jei dedamas kūrinys yra naudojamas kaip pavyzdys, tuomet galima, remiantis tuo pačiu ATGTĮ 22 str. 1 punktu. Jei tai ne pavyzdys (iš pateiktos situacijos tas nėra iki galo aišku), tuomet negalima.
10. Vizualinių kūrinių (parodų) naudojimas-viešinimas; virtualių parodų kūrimas kito autoriaus kūrinių pagrindu. Kaip teisingai parenkti.	RB-> Su visais naudojamų kūrinių autoriais ar jų teisių perėmėjais turi būti susitarta/gauti leidimai naudoti jų kūrinius.
11. Bibliotekos darbuotojų įrašytų mokymų, virtualių gidų apsauga. Kaip juos apiforminti?	EB-> Geriausia būtų tokia medžiaga dalintis ir jai naudoti CC licencijas, tokiu būdu prisidedant prie atvirosios prieigos ir atvirojo mokslo iniciatyvų, bet jei norima apsaugoti, reikia naudoti © ženklą, nurodant autorius. Papildomai galima naudoti vandens ženklus.
12. Kas turi teisę platinti e-leidinį (leidinio autoriaus klausimas)?	EB-> Gali platinkti pats autorius arba tas, kam jis tokias teises suteiks. Pvz., jeigu autorius parašė straipsnį ir jį perdavė kokiam nors žurnalui, jis turėjo pasirašyti licencinę sutartį, kurioje paprastai būna aptarti ir platinimo klausimai.
13. Teisėtai nusipirkus paveikslėlį iš oficialios svetainės, panaudojant jį pvz. interneto svetainėje, kaip reikėtų jį identifikuoti? Kieno tai bus autorinės teisės? Ar reikalingas specialus žymėjimas? Kaip bus jei nusipirkus ir įdėjus į internetą nepažymėjus autorystės, jį nusikopijuos apie tai nežinantis asnuo ir panaudos jį internete?	RB-> Priklauso nuo to, kokiomis sąlygomis paveikslėlis įsigytas – greičiausiai tai bus neišimtinė licencija, tada teisės liko ankstesniam teisių turėtojui. Bet įmanoma ir situacija, kad pirkėjas perima autorines teises ir tampa naujuoju teisių turėtoju. Specialus žymėjimas nėra reikalingas. Jei kitas asmuo negavęs teisių turėtojo leidimo nukopijuos paveikslėlį, tai bus labai aiškus autorių teisių pažeidimas.
14. Paėmiau informaciją (pvz. nuotrauką) iš interneto, nes nežinojau, kad pažeidžiu autorių teisės saugomą kūrinį. Kokia numatoma atsakomybė?	EB-> Nežinojimas neatleidžia nuo atsakomybės. Dėl atsakomybės – viskas priklauso nuo to, ar kas nors dėl tokio pažeidimo pareikš pretenzijas, ar ne. Dažniausiai būna, kad autoriui pareiškus

	pretenzijas, pavyksta susitarti. Jeigu susitarti nepavyktų, tik teismas gali nustatyti bausmę. RB-> Iš situacijos neaišku, kad buvo atlikta su kūriniu toliau. Bet iš esmės - teisių turėtojas pažeidėją gali paduoti į teismą ir prisiteisti patirtą žalą bei uždrausti tolesnį kūrinio naudojimą. Priklausomai nuo naudojimo būdo, įmanoma ir administracinė atsakomybė.
15. LR autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo 5 straipsnyje išvardinti autorių teisių nesaugomi objektai. Vienas iš jų: „įprastinio pobūdžio informaciniai pranešimai apie įvykį“ (nr. 5). Ar parodos anotacija gali būti traktuojama kaip įprastinio pobūdžio informacinis pranešimas?	EB-> Taip RB-> Nebūtinai, tai vertinimo dalykas. Jei anotacija yra bent kiek daugiau, nei faktų išvardijimas, ji gali būti saugoma autorių teisių
16. savo pačių autorių publikacijų, kurių turtines teises atidavę leidėjams, panaudojimas darbe, paskaitose, kituose savo/universiteto leidiniuose	EB-> Žiūrint iš juridinės pusės, reikalingas leidimas. Bet praktiškai dauguma autorių tai ignoruoja ir su savo paties kūriniais elgiasi kaip nori. Leidėjai, kuriems yra perduotos autorių turtinės teisės, į tai žiūri atlaidžiai ir nelinkę bylinėtis su tokiais autoriais, nes supranta, kad užprotestavus tokią panaudą, praras šį autorių visiems laikams. Jis paprasčiausiai publikuosis kitur, o juk leidėjai gyvena iš autorių kūrybos.
17. Kaip žymėti nuotraukas, pateiktas bibliotekos tinklalapyje, kad nekopijuotų kiti asmenys?	EB-> Vandens ženklais, bet gal yra ir kitų būdų. RB-> Teisine prasme kopijuoti negalima be jokių papildomų priemonių. Bet faktiškai nuo kopijavimo reikia taikyti technines apsaugos priemones, saugančias nuo kopijavimo, o dėl jų reikia aiškintis su IT specialistais.
18. Ar galiu padaryti nuorodą į autorių teisės saugomus kūrinius internete ir įterpti juos į savo svetainę ar socialinius tinklus?	EB-> Jeigu esate gavę autoriaus leidimą – taip. Jeigu tokio leidimo neturite – ne. RB-> Jei kūriniai paskelbti teisėtai ir laisvai prieinami internete, galima ir be autoriaus sutikimo.
19. Ar gali dėstytojai ribotam laikui (semestrui, mokymosi metams) įkelti kitų autorių knygas, straipnsius į Moodle aplinką? Ar reikia gauti autoriaus leidimą?	EB-> Viskas priklauso nuo licencinės sutarties. Jeigu licencinėje sutartyje numatyta, kad prenumeruojamoje duomenų bazėje esantį turinį galima naudoti tokiam tikslui, vadinasi jokių leidimų nereikia. Tačiau jei licencinėje sutartyje tokia panauda nenumatyta, reikalingas leidimas. Pvz., daugumoje (tikrai ne visose) su LMBA leidėjų sudarytose sutartyse yra tokia nuostata:

	Throughout the term of this Licence, the Licensee and Authorised Institutions may for Educational Purposes only allow Authorised Users to incorporate parts of the Licensed Material in study packs, resource lists and any other material (including but not limited to multi-media works) to be used in the course of instruction and/or in virtual and managed environments (including but not limited to virtual learning environments, managed learning environments and library environments) hosted on a Secure Network. Each item shall carry appropriate acknowledgement of the source, listing title and copyright owner. Jei tokia nuostata jūsų licencijoje yra, drąsiai galite naudoti tos duomenų bazės turinį Moodle aplinkoje licencijos galiojimo laikotarpiu.
20. Ar studentas, studijų metu padaręs projektą (pvz., suprojektavęs pastatą), gali jį naudoti pradėjęs dirbti įmonėje?	RB-> Taip, nebent teises iš studento būtų kas nors perėmęs. Paprastai universitetai teisių iš studentų neperima.
21. . Ar nepažeidžiame autorinių teisių jei į publikacijos aprašą įkeliame talpyklos nuorodą, kurioje autorius įkėlė savo straipsnį. Pvz.1, autorius dalyvauja konferencijoje užsienio universitete, o savo straipsnį įkelia į kurią nors talpyklą, pvz. (https://www.researchgate.net; http://www.academia.edu ir pan.). Paprastai konferencijos medžiaga neturi elektroninio varianto, nebūna išleidžiama, o tik visa konferencijos medžiaga patalpinama į talpyklą. Pvz. 2, ar galima prie autoriaus publikacijos pridėti nuorodą į universiteto fakulteto svetainėje patalpintą konferencijos medžiagą? Fakultetas organizavo respublikinę konferenciją ir visą konferencijos medžiagą patalpino savo puslapyje, nes dažnai konferencijų medžiagų nebespausdina.	EB-> Dėl interneto nuorodų vyksta ginčai, bet nesu girdėjusi, kad dėl to kas nors bylinėtųsi. Tad nuorodas dėti yra pamatuota rizika, tiesa, priklauonuo to į kur dedamos nuorodos. Dėl 1 pavyzdžio abejočiau, nes autoriai susikelia į https://www.researchgate.net ar http://www.academia.edu viską, ką nori – teisėtai ir neteisėtai. Leidėjai tuo nepatenkinti, bet nekelia triukšmo, nes nenori konfliktuoti su savo darbdaviais – autoriais. Ne kaetą iš pačių leidėjų girdėjau, kad jie niekada neduos savo autorių į teismą. Dėl 2 pavyzdžio rizikos nėra, nes universitetai savo svetainėse paprastai skelbia tik tai, kas yra legalu.
22. Kaip teisingai naudoti/žymėti muzikinius kūrinius renginių metu.	RB-> Neaiškus klausimas. Autorių teisių apsauga niekaip nepriklauso nuo kūrinių žymėjimo, tad žymėti niekaip nebūtina. Tik naudojant

	reikia gerbti autoriaus teisę į vardą ir autorių nurodyti, jei tai įmanoma.

EB-> Apačioje esantis tesktas gautas iš bibliotekos su pilkais ir raudonais žymėjimais. Idant išsiskirtų mūsų atsakymai, jie pateikti mėlyna spalva ir atitraukti nuo krašto.

Persiunčiu ištrauką iš „Muziejams ir bibliotekoms apie autorių teises“ (http://www.emuziejai.lt/wp-content/uploads/2013/02/autoriu_teises_muziejams1.pdf). Norėčiau, kad joje esantys teiginiai (juos pažymėjau) būtų išaiškinti ir pakomentuoti plačiau.

Panaudojimas mokymo ir mokslinių tyrimų tikslais (ATGTĮ 22 straipsnis).

Be kūrinio autoriaus ar kito šio kūrinio autorių teisių subjekto leidimo ir be autorinio atlyginimo, tačiau nurodant, jei tai įmanoma, naudojamą šaltinį ir autoriaus vardą, leidžiama:

—. kaip pavyzdį mokymo ir mokslinių tyrimų tikslais atgaminti nedidelius išleistus kūrinius ar trumpą išleisto kūrinio ištrauką rašytiniu, garso ar vaizdo pavidalu tiek, kiek tai susiję su mokymo programomis ir neviršija mokymui ar moksliniam tyrimui reikalingo masto;

—. atgaminti nekomerciniais švietimo, mokymo ar mokslinių tyrimų tikslais teisėtai išleistus kūrinius žmonėms, turintiems klausos ar regos negalią skirtu būdu tokiu mastu, kiek pateisina ši negalia, išskyrus kūrinius, kurie specialiai buvo sukurti šiam tikslui;

—. *naudoti kūrinius, esančius viešosiose bibliotekose, mokymo įstaigose, muziejuose arba archyvuose, mokslinių tyrimų ar asmeninių studijų tikslais juos viešai paskelbiant ar padarant viešai prieinamus (Ar bibliografinis aprašas yra viešas paskelbimas?)*

EB->pagal mane čia kalbama tik apie visatekščius kūrinius. Bibliografinis aprašas neturėtų būti kūrinys, nors yra manančių kitaip

RB-> Tikimybė, kad bibliografinis aprašas būtų pripažintas kūriniu yra nedidelė (mano įsitikinimu, tai nėra kūrinys), nes trūksta originalumo. Bet net jei jį laikyti originaliu, juk aprašą sukuria bibliotekos darbuotojas (bent aš taip įsivaizduoju), o tuomet teisės priklauso bibliotekai kaip darbdaviui. Vadinasi skelbdama tik savo pačios sukurtą aprašą biblioteka kitų asmenų teisių nepažeis.

—. *kompiuterių tinklais tam skirtuose terminaluose tų įstaigų patalpose, jeigu autoriai ar kiti tų kūrinių autorių teisių subjektai nėra uždraudę tokio kūrinių panaudojimo, t.y. biblioteka, muziejus gali jiems priklausantiems kūriniams suteikti „skaitmeninę formą“ – nuskanuoti, surinkti tekstinius kūrinius ir leisti tokios formos kūriniais naudotis muziejaus/bibliotekos lankytojams, į „intranetą“ įdėti ir kūrinius, kuriuos biblioteka turi elektronine forma.*

<u>Naudojantis šia išimtimi svarbu žinoti:</u>

—. *kūrinių prieinamumas kompiuterių tinklais turi būti galimas tik bibliotekos/įstaigos patalpose tam skirtuose terminaluose (negalima be autoriaus sutikimo skelbti kūrinių internete, pvz., bibliotekos, muziejaus internetiniame puslapyje (pilno teksto ar bibliografinio aprašo?);*

EB-> pagal mane čia kalbama tik apie visatekščius kūrinius. Bibliografinis aprašas neturėtų būti kūrinys, nors yra manančių kitaip

RB-> Žr. aukščiau

—. *autorius, jo teisių perėmėjas gali tokį kūrinio naudojimą uždrausti;*

—. *ši išimtis netaikoma kompiuterių programoms.*

—. 9.4. **Atgaminimas reprografijos būdu (ATGTĮ 23 straipsnis).**

—. 9.7.1. Galima be autoriaus, jo teisių perėmėjo ar teisių turėtojo leidimo atgaminti reprografijos būdu (fotokopijavimo ar kitu panašiu būdu) *straipsnį ar kitą trumpą kūrinį, ar trumpą rašytinio kūrinio ištrauką su iliustracijomis* (t.y., negalima kopijuoti visos knygos): jeigu tas kūrinys yra išleistas popieriuje (t.y. negalima atgaminti internete paskelbtų kūrinių; (pvz. "Dramų stalčiaus" taisyklės **PJESES GALIMA SIŲSTIS IR SKAITYTI NEMOKAMAI.TEKSTUS LEIDŽIAMA LAISVAI SPAUSDINTI IR NAUDOTI ASMENINIAIS TIKSLAIS. O KAIP BIBLIOTEKAI?**

RB-> Manyčiau, kad asmeniniai tikslai bibliotekų neapima ir geriau būtų kreiptis bei gauti teisių turėtojo sutikimą

—. **NUTARUS PJESĘ STATYTI AR NAUDOTI KITAIS KOMERCINIAIS SUMETIMAIS, BŪTINA GAUTI VERTĖJO IR AUTORIAUS (JEI PJESĖ PARAŠYTA VĖLIAU NEI XX A. PRADŽIOJE)LEIDIMUS. KREIPKITĖS TIESIAI Į VERTĖJĄ ARBA LATGA-A?).**
AR GALIMA ATSISPAUSDINTI IŠ E-PAVELDAS?

RB-> Čia priklausomo nuo to, ar kūrinys saugomas, nes e-paveldas, mano žiniomis, gali talpinti tiek saugomus, tiek nesaugomus kūrinius. Jei saugomas – reikalingas teisių turėtojo leidimas, jei nesaugomas - nereikia.

—. negalima kopijuoti neišleistų (nepublikuotų) kūrinių –rankraščių (pvz. studentai aktoriai turi ne vieną rankraštinį egzempliorių, baigę studijas padovanoja bibliotekai?), disertacijų; negalima kopijuoti muzikos natų);

RB-> Kuomet rankraštis padovanojamas bibliotekai, kartu galima būtų pasirašyti ir trumpą dokumentą, kuriame autorius leistų bibliotekai atgaminti, viešai paskelbti internete ar kitaip panaudoti jo rankraštį. Kol tokio sutikimo nėra, pats rankraščio dovanojimas nieko nereiškia ir biblioteka vis tiek turi gauti leidimą, jei nori kūrinį atgaminti. ATGTĮ 23 straipsnis čia negali būti taikomas

—. kopijavimu turi būti nesiekiama tiesioginių ar netiesioginių komercinių tikslų,

—. toks atgaminimas turi būti atskiras vienkartinis veiksmas.

—. 9.7.2. galima be autoriaus, jo teisių perėmėjo ar teisių turėtojo leidimo atgaminti reprografijos būdu *visą kūrinį, kuris yra viešosiose bibliotekose, mokymo įstaigose, muziejuose arba archyvuose,* išskyrus kūrinį, paskelbtą kompiuterių tinklais (internete), laikantis tokių reikalavimų:

—. nesiekiant tiesioginės ar netiesioginės komercinės naudos,

. kai kūrinio kopija daroma tam, kad būtų išsaugotas arba atgamintas prarastas, sunaikintas arba tapęs netinkamu naudoti šių įstaigų fondų ar kolekcijų egzempliorius,

. arba kai reikia atkurti kitos panašios bibliotekos ar archyvo nuolatinės kolekcijos prarastą, sunaikintą arba tapusį netinkamu naudoti egzempliorių,

. jeigu tokio egzemplioriaus neįmanoma gauti kitais būdais ir

. jeigu toks atgaminimas yra atskiras vienkartinis veiksmas.

. Naudodamiesi šia išimtimi bibliotekos, muziejai, archyvai gali atgaminti reprografijos savo fonduose turėtus kūrinius, pvz., atgaminama visiškai sudėvėta knyga, kuria nebeprekiaujama, atgaminamas sugadintas rankraštis ir pan. Išimtis neleidžia dauginti turimų egzempliorių - galima atgaminti tiek, kiek yra prarasta ar sugadinta.

. 9.7.3. *Bibliotekoms teikiant reprografinio atgaminimo paslaugas:*

. *Prie kopijavimo aparatų rekomenduojama pakabinti skelbimus, kuriuose būtų nurodoma informacija apie atgaminimo reprografijos būdu taisykles, nurodytas 9.4.1 punkte.*

. *Neišleisti kūriniai (rankraščiai, disertacijos) ir muzikos kūrinių natos neturi būti išduodami kopijavimui.*

. *Kopijavimo paslaugas teikiantys asmenys turi būti susipažinę su Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. vasario 6 d. nutarimo Nr. 181 „Dėl autorinio atlyginimo už kūrinių atgaminimą reprografijos būdu (fotokopijavimo ar kitu būdu popieriuje) mokėjimo tvarkos patvirtinimo“ (http://www.lrs.lt) turiniu. Už kūrinių atgaminimą reprografijos būdu yra mokamas autorinis atlyginimas autoriams. Autorinį atlyginimą už reprografinį kūrinių atgaminimą moka operatoriai, teikiantys mokamas reprografinio atgaminimo paslaugas. Operatoriais laikomi fiziniai ir juridiniai asmenys, teikiantys mokamas reprografinio atgaminimo paslaugas fiziniams ir juridiniams asmenims. Asmenys, suteikę patalpas kitiems ūkio subjektams teikti reprografinio atgaminimo paslaugas, nelaikomi operatoriais, t.y. bibliotekos ir muziejai tik išnuomavę ar suteikę panaudos pagrindais patalpas reprografijos paslaugas teikiančioms įmonėms, autorinio atlyginimo mokėti neprivalo. Autorinis atlyginimas mokamas kartą per metus pagal autorių teisių kolektyvinio administravimo asociacijos (LATGA-a) pateiktą sąskaitą*